

Utlåtande 2003:46 RIII (Dnr 331-156/2001, 331-157/2001)

Häst i skötseln av stadens grönområden

Motion av Viviann Gunnarsson (mp) (2001:12)

Betande djur i skötseln av stadens grönområden

Motion av Viviann Gunnarsson (mp) (2001:13)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motionerna 2001:12 och 2001:13, båda av Viviann Gunnarsson
(mp), anses besvarade med vad föredragande borgarrådet anfört
utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Motionernas innehåll

I två motioner (2001:12 och 2001:13) föreslår Viviann Gunnarsson (mp) att betande djur, exempelvis får används i Stockholms grönområden samt att hästar används som attraktion och skötselhjälp i parkverksamheten, *bilaga 2* och *bilaga 3*. Motionären pekar bl.a. på den stora pedagogiska och sociala roll som djuren har för framför allt barn. Stockholm har 50-årig erfarenhet och tradition av fårbyte i stadens grönområden. 1989 slaktades alla djuren och verksamheten upphörde. I motion 2001:12 föreslås kommunfullmäktige besluta att pröva fler hästar i grönområdesskötseln i samarbete mellan gatu- och fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen. I motion 2001:13 föreslås att staden ska införa betande djur i grönområdesskötseln.

Remisser

Motionerna remitterades för synpunkter till gatu- och fastighetsnämnden, koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB samt till Bromma, Enskede-Årsta och Vantörs stadsdelsnämnder.

Gatu- och fastighetsnämnden konstaterar att viss verksamhet redan pågår inom staden i linje med det som motionären föreslår. Nämnden finner ingen anledning att reglera denna verksamhet med tanke på de problem som också kan uppstå.

Koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB skickade motionerna på underremiss till Svenska Bostäder, Stockholms hem och Familjebostäder. Koncernstyrelsen konstaterar att bostadsbolagens huvudändamål är en effektiv förvaltning av bostäder inom stadens gränser. Bolagen bör själva avgöra formerna för fastighetsförvaltningen. Koncernledningen anser dock att tamdjur framför allt kan vara ett trevligt socialt inslag i bostadsområden. Det är dock viktigt att beakta allergifrågan särskilt vid "det allmännas" djurhållning i bostadsområden. Dessutom måste givetvis mycket stor hänsyn tas till djurens välbefinnande.

Däremot är inte bostadsbolagens fastigheter tillräckligt stora för att betande djur ska kunna fylla en funktion i grönområdesskötseln. Koncernledningen har inhämtat faktauppgifter som entydigt pekar på att får kräver förhållandevis stora ytor om inte slitaget på gräsytorerna skall bli för stort. Dessutom kan fårens spillning innebära olägenheter för människor som vill begagna grönytorerna. Andra betande djur som till exempel kor är heller knappast lämpliga i stadsmiljö.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till motionerna men har ej möjlighet att avsätta ekonomiska resurser för att bekosta hästar eller får i grönområdesskötseln.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd delar motionärens synpunkter om betydelsen av betande djur inom stadens grönområden. Förvaltningen har dock inga möjligheter att driva en sådan verksamhet utan det förutsätter att någon annan intressent startar och driver den. Därför avstyrker stadsdelsnämnden för Vantörs stadsdelsnämnd anser att tanken som motionären framför är intressant. Nämnden anser dock inte att den formen av verksamhet som beskrivs ska bedrivas i kommunal regi. Om intresse finns från andra aktörer bör kommunen se positivt på detta.

Mina synpunkter

Jag håller med motionären om att det vore positivt om fårbetet ökar, framför allt i befintliga och planerade naturreservat men givetvis även på andra lämpliga ytor. I Järva friområde, på 4H-gårdarna med flera platser finns det redan idag uppskattad närvaro av betande får. Då Årstafältet utvecklas till stadspark finnas även där stora möjligheter att öka inslaget av betande djur. En förutsättning för att införa djur i stadens grönområden är emellertid att tillsynen av djuren kan ordnas på ett betryggande sätt och att de får tillräckliga ytor att röra sig på. Den pedagogiska poängen i att sammanföra människor, djur och växtlighet går förlorad om inte djurens behov tillgodoses på ett tillfredställande sätt.

När det gäller hästar i parkverksamheten finns det naturligtvis vissa svårigheter. Hästar behöver till exempel tillgång till tillräckliga ytor för bete och rekreation. Sådana platser, som dessutom är tillgängliga för människor, är det ont om i kommunen. Jag anser att det är möjligt att hålla fler hästar inom kommunen där områden som ger sådana möjligheter existerar. Hästar kan också med fördel användas i skötsel av grönområden och skog i större utsträckning än idag.

Jag ställer mig därför positiv till djurhållning i parkskötsel såväl av pedagogiska som ekologiska och ekonomiska skäl. Eftersom skötsel och tillsyn av djuren blir stadsdelsnämndens ansvar är det emellertid därifrån initiativet till djur i skötseln bör komma. Om en stadsdelsnämnd vill införa fler djur i skötseln kan gatu- och fastighetskontoret utreda lämpliga områden. Det är också stadsdelsnämnderna som bäst kan bedöma hur får, hästar eller andra djur skulle kunna inordnas i verksamheter med barn och ungdom och hur en eventuell samverkan med bostadsbolagen skulle kunna se ut.

Jag förordar att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att motionerna 2001:12 och 2001:13, av Viviann Gunnarsson (mp), anses besvarade med vad som anförts i detta utlåtande.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motionerna 2001:12 och 2001:13, båda av Viviann Gunnarsson (mp),
anses besvarade med vad föredragande borgarrådet anfört utlåtandet.

Stockholm den 29 april 2003

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Roger Mogert

Anette Otteborn

ÄRENDET

I två motioner (2001:12 och 2001:13) föreslår Viviann Gunnarsson (mp) att betande djur, exempelvis får används i Stockholms grönområden samt att hästar används som attraktion och skötselhjälp i parkverksamheten, *bilaga 2* och *bilaga 3*. Motionären pekar bl.a. på den stora pedagogiska och sociala roll som djuren har för framför allt barn. Stockholm har 50-årig erfarenhet och tradition av fårbyte i stadens grönområden. 1989 slaktades alla djuren och verksamheten upphörde. I motion 2001:12 föreslås kommunfullmäktige besluta att pröva fler hästar i grönområdesskötseln i samarbete mellan gatu- och fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen. I motion 2001:13 föreslås att staden ska införa betande djur i grönområdesskötseln.

REMISSER

Motionerna (2001:12 och 2001:13) remitterades för synpunkter till gatu- och fastighetsnämnden, koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB samt till Bromma, Enskede-Årsta och Vantörs stadsdelsnämnder.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt den 3 april 2001 att

1. anse motionerna besvarade
2. därutöver anföra

Viss verksamhet pågår redan inom staden i linje med det som motionärerna förslår. Nämnden finner ingen anledning att reglera denna verksamhet med tanke på de problem som också kan uppstå.

Reservation anfördes av *Börje Vestlund m.fl.* (s), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Per Bolund* (mp), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av *Hamid Mosavi-Porasl m.fl.* (v) enligt gatu- och fastighetskontorets förslag.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2001 är i huvudsak av följande lydelse.

Kontorets synpunkter

Betande djur är i många fall den bästa hävdformen för det öppna landskapet. Verksamheten är förhållandevis billig, i storleksordningen 3000 kronor per ha och år (35 öre kvm) om kostnaden för stängseluppsättning undantages. I denna summa är inte heller inräknad den extra tillsyn som kan bli aktuell. Djuren har, som framhålls i motionerna, också stora pedagogiska och sociala värden. Speciellt får är dessutom de bästa betesdjuren i detta sammanhang eftersom betesyterna blir tillgängliga för allmänheten – människor är inte rädda för får.

Djur som parkvårdare används redan i Stockholm. På Järva friområde, som till stor del hävdas som ett gammalt kulturlandskap av 4 H, betar får och i viss mån hästar den öppna marken. Den öppna marken i Hansta naturreservat betas av hästar. Möjligheterna för fårbeta i det planerade naturreservatet Flaten utreds för närvarande.

Kontoret ser positivt på att fårbetet ökar, framför allt i befintliga och planerade naturreservat men givetvis även på andra lämpliga ytor. En förutsättning är emellertid att tillsynen av djuren kan ordnas på ett betryggande sätt. Problemet är att hitta en fårägare som är villig att, mot ersättning från stadsdelsförvaltningen, låta sina djur beta i Stockholms grönområden. Kontoret är emellertid berett att, med sakkunskap och kontakter, bistå stadsdelsförvaltningarna och därutöver utreda lämpliga betesarealer.

När det gäller hästar i parkverksamheten är komplexiteten större. Hästar kräver ett helt annat handhavande än får. Hästar i parkskötseln skulle sannolikt inte få den kontinuitet som fårbeta skulle få utan bli en attraktion vid vissa tillfällen eller i speciella uppgifter som t.ex. i slutet på 80-talet då fritidsdistrikt Södermalm hyrde in den mycket uppskattade hästen Njord med skötare under en tid. Det är stadsdelsnämnderna som bäst kan bedöma hur hästar skulle kunna inordnas i verksamheter med barn och ungdom och hur en eventuell samverkan med bostadsbolagen skulle kunna se ut. Hästbeta skulle kunna tänkas i perifera områden som inte utnyttjas av människor. När det gäller vården av naturreservaten är hästen en oöverträffad timmerkörare i känsliga områden. Nämnas kan att Sollentuna kommun använder häst för timmerkörning i naturreservaten. Kontoret tillstyrker motionen som handlar om fårbeta men ser hästar i parkverksamheten som möjligt endast vid vissa speciella tillfällen inte minst med tanke på allergiproblemen.

Koncernstyrelsen för Stockholms Stadshus AB skickade motionerna på underremiss till Svenska Bostäder, Stockholmshem och Familjebostäder. Koncernstyrelsen fattade den 2 april 2001 beslut om ett motionssvar med i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningens synpunkter

Koncernstyrelsen konstaterar att bostadsbolagens huvudändamål är en effektiv förvaltning av bostäder inom stadens gränser. Bolagen bör själva avgöra formerna för fastighetsförvaltningen. Koncernledningen anser dock att tamdjur framför allt kan vara ett trevligt socialt inslag i bostadsområden. Det är dock viktigt att beakta allergifrågan särskilt vid "det allmännas" djurhållning i bostadsområden. Dessutom måste givetvis mycket stor hänsyn tas till djurens välbefinnande.

Däremot är inte bostadsbolagens fastigheter tillräckligt stora för att betande djur ska kunna fylla en funktion i grönområdesskötseln. Koncernledningen har inhämtat faktauppgifter som entydigt pekar på att får kräver förhållandevis stora ytor om inte slitaget på gräsytorerna skall bli för stort. Dessutom kan fårens spillning innebära olägenheter för människor som vill begagna grönytorerna. Andra betande djur som till exempel kor är heller knappast lämpliga i stadsmiljö.

Bromma stadsdelsnämnd beslöt den 29 mars 2001 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtanden till kommunstyrelsen som svar på motionerna.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat 7 mars 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Motion 2001:12 om häst i skötseln av stadens grönområden

I Bromma stadsdelsförvaltning finns en 4-H gård vid Björklunds hage med en liten shetlandssponny som barnen har möjlighet att rida på. Vid trädfällning i Judarnskogens naturreservat har Stockholm entreprenad, som är förvaltningens entreprenör för park- och gatuskötsel, använt häst istället för traktorer. Även vid slyröjning kommer häst att användas för transporter. Stadsdelsförvaltningen ser positivt på förslaget att använda häst i skötsel av grönområden, vilket säkerligen kan bli ett positivt inslag i stadsbilden och komma att uppskattas av Brommaborna. Förvaltningen har dock inga ekonomiska medel att avsätta för skötsel av park- och naturmark med häst.

Motion 2001:13 om betande djur i skötseln av stadens grönområden

Förvaltningen ser gärna att får används i skötseln av naturmark. Betesdjur ger goda naturvårdande resultat och är, som motionären skriver, uppskattade av allmänheten

samt ger en trevlig landskapsbild. Förvaltningen saknar dock de ekonomiska medel som krävs för denna typ av verksamhet.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslöt den 22 mars 2001 att avstyrka motion 2001:13 om betande djur i stadens grönområden samt att därutöver anföra följande.

Nämnden delar motionärens synpunkter om betydelsen av betande djur inom stadens grönområden. Förvaltningen har dock inga möjligheter att driva en sådan verksamhet utan förutsätter att någon annan verksamhet driver djurhållningen.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslöt den 22 mars 2001 att åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motion 2001:12 om häst i skötseln av stadens grönområden.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande angående motion 2001:12 daterat den 16 mars 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har i princip inget emot motionärens förslag om det finns intressenter som vill starta en verksamhet som motsvarar den som Svenska Bostäder bedriver i Dalen. Förvaltningen är tveksam till om det är möjligt att införa hästar i skötseln inom ramen för stadsdelsförvaltningars ordinarie ansvar för drift och underhåll av stadens grönområden. Förvaltningen föreslår att nämnden avstyrker motionärens förslag.

Vantörs stadsdelsnämnd beslöt den 1 mars 2001 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtanden till kommunstyrelsen samt att därutöver anföra följande.

Tanken som motionären framför är intressant. Nämnden anser dock inte att den formen av verksamhet som beskrivs ska bedrivas i kommunal regi. Om intresse finns från andra aktörer bör kommunen se positivt på detta.

Reservation anfördes till beslut angående motion 2001:12 av *Lars Ahlqvist* (mp), bilaga 1.

Reservation anfördes till beslut angående motion 2001:13 av *Sonja Mogert m.fl.* (s), *Per Sundgren* (v) och *Lars Ahlqvist* (mp) till förmån för att bifalla förvaltningens förslag till beslut.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 mars 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Motion 2001:12 om häst i skötseln av stadens grönområden

Svenska Bostäders försök att använda häst i parkskötsel i bostadsområdet Dalen har blivit en framgång. Stadsdelsförvaltningen har därför inga principiella invändningar mot motionärens förslag att pröva en liknande verksamhet i andra grönområden.

Förvaltningen är emellertid tveksam till möjligheten att införa hästar inom ramen för stadsdelsförvaltningens ordinarie ansvar för drift och underhåll av stadens parkmark. Däremot torde det finnas fler bostadsområden än Dalen som har förutsättningar för en användning av hästar i områdesskötseln. Förvaltningen är positiv till att delta i diskussioner med gatu- och fastighetskontoret, bostadsbolagen och andra berörda om det skulle finnas intressenter som vill starta en liknande verksamhet i Vantör. Med ovanstående erinringar föreslår förvaltningen att nämnden tillstyrker motionärens förslag.

Motion 2001:13 om betande djur i skötseln av stadens grönyta

Stadsdelsförvaltningen har inga principiella invändningar mot motionärens förslag att införa betande djur i stadens grönområde. Det finns dock flera frågor som bör belysas innan ett slutligt ställningstagande är möjligt.

Man bör för det första överväga vilken typ av grönområde som lämpar sig för den föreslagna åtgärden. I Vantör finns det inga direkta motsvarigheter till de sammanhängande och till stor del öppna grönområdena som nämns i motionen, men eventuellt skulle delar av Rågsveds friområde kunna vara en lämplig mark för betande djur. Förvaltningen vill dock betona att det inte är lämpligt med inhägnader för betande djur på anlagd parkmark i nära anslutning till bostadsbebyggelse och biltrafik.

Vidare bör ansvaret för den föreslagna verksamheten klargöras, när det till exempel gäller inhägnader, djurskötsel och vinterhållning. Förvaltningen anser att detta inte bör rymmas inom ramen för stadsdelsförvaltningens ordinarie ansvar för drift och underhåll av stadens gatu- och parkmark.

Med ovanstående erinringar föreslår förvaltningen att nämnden tillstyrker motionärens förslag.

RESERVATIONER M.M.

Gatu- och fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Börje Vestlund m.fl. (s) enligt följande.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutar

- att i huvudsak godkänna kontorets förslag
- att därutöver anförä följande

Det är positivt om att invånarna i en tätbebyggd stad som Stockholm har möjlighet att få kontakt med växt- och djurlivet även i sin närmiljö. Av denna anledning har socialdemokraterna valt att bevara de gröna kilar med naturmiljö som finns i Stockholm. Vi är också positiva till att bereda medborgarna möjlighet att komma i kontakt med djur. Av den anledningen är vi glada att kontoret visar en så positiv inställning till andan i motionerna. Vi vill också erinra om att ett ärende som berör samma frågeställningar nyligen behandlades i nämnden, nämligen det som rörde den planerade stadsbondgården på Årstafältet. Vi utgår från att den positiva anda som kommer fram i utlåtandet även kommer att genomsyra den fortsatta diskussionen om stadsbondgården då denna är önskvärd av flera skäl.

Reservation anfördes av Per Bolund (mp) enligt följande.

Nämnden beslutar att

1. Bifalla motionerna 2001:12 och 13
2. I övrigt anförä följande:

Det är mycket glädjande att förvaltningen ser så positivt på motionerna. När det gäller betande får möjligheter att få fler får i bete i Stockholms grönområden prövas praktiskt. En annons bör sättas in i dagspressen för att få lämplig fårskötare/ägare som kan valla fåren i stadens grönytor.

När det gäller hästar i park och naturområdesskötseln så visar svaret även här på att det är ytterst lämpligt att använda hästar. Vi tror inte att stadsdelarna prioriterar denna fråga utan att få tillgång till material som styrker att det är en bra och lämplig verksamhet. Kunskaperna i ekologisk parkskötsel bör utökas i stadsdelarna. Det vore mycket lämpligt att anordna utbildning och informationsmaterial i denna fråga samt studiebesök i Sollentuna kommun och i Dalens bostadsområde där bostadsbolaget använder hästen Brage. Den nya stadsbondgården på Årstafältet skulle också kunna ha en roll i utbildning av stadens park och grönområdesansvariga samt bostadsbolagens områdesansvariga och allmänheten.

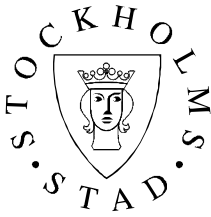
Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation om motion 2001:12 om häst i skötseln anfördes av Lars Ahlqvist (mp) enligt följande.

Nämnden beslutar att

1. I huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Samt att anförä följande

Om det är så att det finns hinder för att använda häst i skötsel av parker och grönområden bör åtgärder vidtas för att undanröja dessa hinder.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2001:12

2001:12

Motion av Viviann Gunnarsson (mp) om häst i skötseln av stadens grönområden

I Dalens bostadsområde används häst i skötseln av bostadsområdets grönmark. Hästen heter Brage och är omtyckt av alla i bostadsområdet. (Det skulle förvåna mig mycket om det inte är världens mest klappade häst.) Bostadsbolaget bekostar hästen. En hästkunnig person i bostadsområdet sköter den. Brage har fört med sig att många ser mer positivt på sin närmaste omgivning och är mer rädd om den.

På många andra platser i Stockholm skulle vi kunna ha hästar i bostadsområdenas grönmarksskötsel eller i parkskötseln. Det är nu Stadsdelsnämndernas ansvar att sköta grönmarken men erfarenheten av ekologisk parkskötsel är inte så stor. Det borde finnas sakkunskap i ekologisk parkskötsel på Gatu- och fastighetskontoret som stöd för stadsdelarnas arbete i att upphandla entreprenörer.

Det blir förmodligen inte billigare att använda hästen i grönområdesskötseln men det skulle kunna bli ett mycket uppskattat inslag i Stockholmsmiljön. Finansieringen skulle kunna ordnas genom bostadsbolagen och genom att staden skjuter till en del.

Speciellt för alla uppväxande barn är det bra att kunna få och behålla kunskapen om djur och samspelet mellan djur och människor. Det ömsesidiga beroendet mellan människor, djur och växtlighet är en viktig kunskap. Många miljoner satsas på rid- och travsport där hästen används i tävlingssyfte. Dess fina förmåga i övrigt att samspela med människan bör inte få bli föråldrad kunskap. Inte minst att lära sig vad ett djur behöver och hur det ska skötas kan ges ett konkret innehåll genom att man tar del i sitt bostadsområdes eller sin stadsdels skötsel av hästen. I övrigt bör skötseln av djuren kunna ske genom entreprenader och i samarbete 4-H-gårdar och med naturbruksskolorna i länet.

Jag föreslår därför

att Kommunfullmäktige i Stockholms stad beslutar att pröva fler hästar
i grönområdesskötseln i samarbete mellan Gatu- och
fastighetsnämnden, stadsdelarna och bostadsbolagen.

Stockholm den 5 februari 2001

Viviann Gunnarsson

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2001:13

2001:13

Motion av Viviann Gunnarsson (mp) om betande djur i skötseln av stadens grönområden

Hur är det med kungens får egentligen? Har de inte gjort ett utmärkt jobb genom att beta av gräset på Gärdet? På många andra platser i Stockholm skulle vi kunna ha betande djur som en del av grönområdesskötseln. Inte nog med att landskapet hålls öppet på ett naturligt och ekologiskt riktigt sätt. Det är trevligt att umgås med betande djur för alla.

För barn i en storstad är det mycket värdefullt att konkret kunna förstå hur djur beter sig och hur samspelet mellan djur och människa fungerar. Det ömsesidiga beroendet mellan människor, djur och växtlighet är en viktig kunskap. Betande djur bör införas i grönområdesskötseln på fler ställen t.ex. till en början i Nationalstadsparken, på Järvafältet och i Årsta landskapspark.

Skötseln av djuren bör kunna ske genom entreprenader och i samarbete med 4-H gårdar och naturbruksskolorna i länet.

Jag föreslår därför

- att Kommunfullmäktige i Stockholms stad beslutar att införa betande djur i grönområdesskötseln.

Stockholm den 5 februari 2001

Viviann Gunnarsson